

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

В епоху глобалізації проблеми міжкультурного спілкування набули особливої значущості, оскільки взаємодія представників різних лінгвокультур у діловій, громадській та соціально-політичній сферах стала невід'ємною частиною сучасної дійсності. Сьогодні питання ефективності процесу міжкультурної комунікації є центральними у низці робіт сучасних дослідників.

Датою народження міжкультурної комунікації як академічної дисципліни вважається 1953 рік, коли у світ вийшла книга Едварда Холла та Джорджа Трегера «Аналіз культури» [3], в якій автори вперше запропонували для широкого вживання термін «міжкультурна комунікація», що відображав, на їхню думку, особливу галузь людських відносин .

Міжкультурна компетентність розглядається як «комплекс аналітичних та стратегічних здібностей, що розширює інтерпретаційний спектр індивіда у процесі міжособистісної взаємодії з представниками іншої культури» [4, с. 66].

Прийнято вважати, що міжкультурна компетентність є підготовкою людей до ефективної взаємодії з іншими співрозмовниками з різних культур. Погоджуємося з думкою про те, що «розвиток культурної компетентності під час вивчення мови формує позитивну мотивацію, покращує інтелектуальні та професійні якості; збагачує досвід студентів у практиці вирішення професійних проблем відповідно до власних та соціально-культурних потреб; розвиває навички міжкультурної взаємодії для ефективного впровадження толерантного спілкування у професійну

діяльність» [1, с. 83].

Компоненти, що входять до складу моделі міжкультурної комунікативної компетентності, варіюються залежно від переваг конкретного дослідника. Так, Майкл Байрам [2] розробляє багатовимірну модель міжкультурної комунікативної компетентності, яка враховує знання, цінності та навички як найважливіші елементи успішної міжкультурної взаємодії. Він виділяє п'ять основних складових цієї моделі:

1. ставлення (наприклад, допитливість, відкритість);
2. знання (наприклад, знання про соціальні групи в країні ділового партнера);
3. навички інтерпретації (наприклад, здатність інтерпретувати документи представників іншої культури);
4. навички відкриття та взаємодії (наприклад, вміння набувати нових знань про культуру іншої країни);
5. критична культурна свідомість / політична освіта (наприклад, здатність критично оцінювати установки, моделі та результати своєї та чужої культури).

Найбільш широке уявлення має кластерна модель міжкультурної комунікативної компетентності, розроблена у рамках проекту «The Global People» [5]. Вона налічує 4 основні кластери: знання та ідеї; спілкування; відносини; особисті якості та схильності, які містять 22 компетенції, що поділяються у свою чергу на 68 компонентів.

Хоча міжкультурна компетенція забезпечує міцну основу для міжкультурної комунікації, і деякі вчені використовують її як взаємозамінний термін для міжкультурної комунікативної компетентності, стверджується, що ці два поняття не повинні вважатися еквівалентними.

Незважаючи на деякі розбіжності у визначенні міжкультурної комунікативної компетентності, багато вчених дійшли єдиної думки, що міжкультурна комунікативна компетентність є процесом, який продовжує

формуватися і вдосконалюватися все життя. Отже, важливо звертати увагу на процес розвитку міжкультурної комунікативної компетентності та на те, як людина набуває необхідних знань, умінь та навичок. Це зумовлює необхідність не тільки формувати та розвивати у студентів високий рівень володіння мовою на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях, а й надавати їм необхідні знання про міжкультурну комунікацію та закладати в них готовність до продуктивної участі у такому спілкуванні.

Таким чином, загально визнаним є той факт, що міжкультурна взаємодія в умовах сучасних інтеграційних та глобалізаційних процесів відіграє важливу роль у реалізації ефективного ділового спілкування в міжнародних умовах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bakum Z., Savchak I., Kostiuk S., Zhumbei M., Poznansky R. Cultural Component in Professional Development of Non-philological Specialties Students in the Process of Studying a Foreign Language. *Arab World English Journal*, 2021, 12 (4), 69-85. URL: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no4.5>
2. Byram M. *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon, UK: Multilingual Matters. 1997.
3. Hall E. T., Trager G. L. *The Analysis of Culture*. Washington, DC: Foreign Service Institute / American Council of Learned Societies. 1953/
4. Knapp K., Knapp-Potthoff A. Interkulturelle Kommunikation. *Zeitschrift für Fremdsprachenforschung*, 1, 1990, 62-93.
5. Spencer-Oatey H., Stadler S. The Global People Competency Framework. *Competencies for Effective Intercultural Interaction*. Warwick: University of Warwick Publ., 2009. Retrieved from: http://www2.warwick.ac.uk/fac/cross_fac/globalpeople/resourcebank/gppublications/gp_competency_framework.pdf.